

SKOLPORTENS NUMRERADE ARTIKELSERIE
FÖR UNDERVISNING, LÄRANDE OCH LEDARSKAP

PROFESSIONELL BEDÖMNINGSS- KOMPETENS I FÖRSKOLAN

Vad ska bedömas?

FÖRFATTARE:

Maria Lindström Fogelberg

SKOLPORTEN

LEDA & LÄRA

2/2021

SAMMANFATTNING

BEDÖMNING KAN FORTFARANDE vara ett värdeladdat och motsägelsefullt begrepp för förskollärare och förknippat med skolans bedömningstraditioner. Därför känns det angeläget att verksamma i förskolan får vara delaktiga i att vara med och vidareutveckla hur och vilken bedömning som kan och bör ske i förskolan. Vi behöver ta oss an och förstå begreppet i förskolans unika kontext parallellt med undervisningsbegreppet. Denna studie undersöker vilken förståelse förskollärare uttrycker kring bedömning kopplat till undervisning i förskolan. Syftet är att synliggöra och lyfta fram vad vi bör arbeta vidare med efter Ifous Fou-program *Flerstämmig undervisning i förskolan* för att fortsätta utveckla en bedömningskompetens som i sin tur leder till en undervisning som ger bästa möjliga förutsättningar för varje barn. Studien bygger på fokusgruppsamtal med förskollärare som är delaktiga i det pågående Ifous-programmet där bedömning ses som en central komponent. Det inspelade datamaterialet har bearbetats med hjälp av tematisk analys som mynnat ut i fyra framträdande områden. Resultatet visar att det fortfarande kan vara ett laddat begrepp men att det också finns en förståelse för att bedömning är ett redskap och en nödvändighet för att kunna planera en relevant undervisning efter styrdokumentens riktlinjer. Begreppet *sambedömning* kan ses som en saknad pusselbit som kan översättas till förskolans praktik och få fortsatt stor betydelse för förskollärares professionella bedömningskompetens.

Maria Lindström Fogelberg är rektor i Jönköpings kommun.
E-post: maria.lindstrom-fogelberg@jonkoping.se

Denna artikel har den 8 februari 2021 accepterats för publicering i Skolportens numrerade artikelserie för utvecklingsarbete i skolan. Artikeln har granskats av en forskare som ingår i Skolportens granskargrupp.

Fri kopieringsrätt i ickekommersiellt syfte för kompetensutveckling eller undervisning i skolan och förskolan under förutsättning att författarens namn och artikelns titel anges, samt källa: Skolportens artikelserie. I övrigt gäller copyright för författaren och Skolporten AB gemensamt.

Denna artikel är publicerad i Skolportens artikelserie Leda & Lära:
www.skolporten.se/forskning/utveckling/

Aktuella Författaranvisningar & Skrivregler:
www.skolporten.se/forskning/skolutveckling/skolportens-utvecklingsartiklar/

Vill du också skriva en utvecklingsartikel? Mejla till redaktionen@skolporten.se

INNEHÅLL

INLEDNING	7
Syfte och frågeställningar	8
BAKGRUND	9
Bedömningsbegreppet.....	9
Sambedömning.....	10
METOD	11
Urval	11
Genomförande	11
Etiska övervägande.....	12
RESULTAT	13
Laddade begrepp	13
Nytt begrepp – nya insikter.....	14
Barns intresse kontra förskollärares ansvar	15
De olika teoriernas påverkan.....	15
SAMMANFATTNING AV RESULTAT	17
DISKUSSION	19
Bedömning för likvärdighet.....	19
Professionellt självförtroende	20
Barns intresse kontra förskollärares ansvar	20
Grupp och individ	21
Didaktiska val – didaktiskt omdöme	21
SLUTORD	23
Nya frågor som studien väckt.....	23
REFERENSLISTA	25
APPENDIX	27
Bilaga 1: Underlag fokusgruppsamtal	27
Bilaga 2: XXXXX.....	28

INLEDNING

DET KAN VARA en svår balans för förskollärare att enligt läroplanens riktlinjer följa varje barns lärande och utveckling utan att bedöma enskilda barns förmågor eller kunskaper utifrån mål att uppnå. Det kräver en stor förtrogenhet och förståelse för intentionerna i våra styrdokument för att kunna skilja på detta och fokusera på vad utbildningen bidrar med och vilket förändrat kunnande som sker i förhållande till detta. Skolverket (2010) beskriver att det råder stor osäkerhet kring hur detta ska gå till. Revideringen av förskolans läroplan (SKOLFS 2018:50) har nu gett oss vägledning genom mer utvärderingsbara mål där omformuleringen syftar till att vi ska fokusera på hur väl förskolan lyckas ge varje barn förutsättningar att trivas, lära och utvecklas. En bedömning av de egna insatserna ska ske och hur självkontrollen av det professionella arbetet utövas är av stort intresse att synliggöra. Även om detta alltid varit intentionen i förskolans läroplan har tidigare målformuleringar varit svåra att förhålla sig till då de riktat sig mot vilka förmågor barnen skulle utveckla. De nya skrivningarna är tydligare och mindre motsägelsefulla.

I slutrapporten från Ifous Fou-program *Undervisning i förskolan* (2019)* sammanfattar dåvarande styrgrupp att professionella i förskolan behöver problematisera mer runt begreppet bedömning och sätta in det och förstå det i förskolans kontext. I andra skolformer är bedömning ett område som står under ständig utveckling medan bedömningsforskning i förskolan enligt Vallberg Roth (2017) är ett relativt ungt och outvecklat område. Vallberg Roth menar att bedömning inte är något som bakåt i tiden har lyfts fram som en central komponent i förskollärares yrkesutövning. I likhet med begreppet undervisning är begreppet bedömning fortfarande inte fullt

ut erkänt eller accepterat som ett viktigt kompetensområde ibland förskolans professionella. Hon menar vidare att professionella behöver mer stöd i sina val av bedömningsformer för att minska riskerna för dokumentation av barns brister med uppnåendemål inskrivna i dokument som tex kartläggings/testmaterial, handlingsplaner och åtgärdsprogram. Vallberg Roths (2017) studier visar också att begreppet fortfarande väcker ett motstånd hos många och att bedömning ofta tolkas som att *döma*. Det är tydligt att det tar tid att införliva begrepp som har sitt ursprung i andra skolformer och begreppet bedömning tillsammans med begreppet undervisning associeras fortfarande till andra skolformer. Det har funnits en oro över att förskolan ska "skolifieras" och det kanske inte är en helt obefogad oro då andra aktörer utifrån vill granska och ha synpunkter på förskolan. Det känns angeläget att vi som är verksamma i förskolan får vara delaktiga i att vara med och vidareutveckla hur och vilken bedömning som kan och bör ske i förskolan. Vi behöver ta oss an och förstå begreppet bedömning i förskolans unika kontext parallellt med undervisningsbegreppet. Svensk förskola behöver rusta sig för att möta dagens och morgondagens utmaningar och förskollärare behöver bli förtrogna med vad professionell bedömningskompetens innebär. För att begränsa området intresserar sig denna undersökning främst på bedömning kopplat till förskolans undervisning och hur kunskapsbedömning och pedagogisk bedömning kan "översättas" till förskolans praktik. I detta sammanhang är det också intressant att undersöka huruvida begreppet *sambedömning* kan utgöra ett redskap.

Denna studie är utförd i samband med deltagande i Ifous forsknings- och utvecklingsprogram *Flerstämig undervisning i förskolan* som genomförs som en

* FoU-programmet *Undervisning i förskolan* pågick från vårterminen 2016 till sommaren 2019, som en samverkan mellan tio kommuner, Malmö Universitet och Ifous. Programmet gav upphov till slutrapporten *Undervisning i förskolan – Att ha flera strängar på sin lyra* (2019).

process under tre år från vårterminen 2018 till sommaren 2021. Programmet kan ses som en fortsättning på föregående program *Undervisning i förskolan*. Den övergripande målsättningen för programmet är att utveckla kunskap och förhållningssätt om undervisning i förskolan för att ge alla barn bästa möjliga

förutsättningar till lärande. Medverkar i programmet gör ca 275 förskollärare, rektorer och förvaltningsledare från åtta skolhuvudmän. För forskningsinsatsen svarar Malmö Universitet. Mer information finns på <https://www.ifous.se/flerstammig-undervisning-i-forskolan/>

SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR

SYFTET MED DENNA undersökning är att lyfta fram och synliggöra förskollärares förståelse för professionell bedömning. Detta skulle kunna bidra till en nulägesanalys för vad förskolan bör arbeta vidare med efter programmets slut för att fortsätta utveckla bedömningskompetensen. Syftet är vidare att ge stöd i hur förskollärare kan rikta fokus mot en granskning av professionen som i sin tur leder till en undervisning som ger bästa möjliga förutsättningar för varje barn. Studien utgår från följande frågeställningar:

- ★ Vilka uppfattningar uttrycks kring bedömning kopplat till undervisning i förskolan?
- ★ Vilka uppfattningar uttrycks kring sambedömning kopplat till undervisning i förskolan?
- ★ Vilken betydelse får det för det fortsatta utvecklingsarbetet för att utveckla professionen?

BAKGRUND

Bakgrundsdelen behandlar tidigare forskning kring bedömning i förskolan.

BEDÖMNINGSBEGREPPET

BEDÖMNING DISKUTERAS OFTA i skolan i termerna summativ och formativ. Trender kommer och går och det senaste decenniet har formativ bedömning fått stort genomslag i skolan.

Bedömning i summativ mening kan enligt Vallberg Roth (2018) betecknas som en värdering av det eleven har lärt sig vid undervisningens slut, som till exempel i form av betyg. Formativ bedömning är framåtsyftande och kan ses som en värdering av det som sker under hela lärandeprocessen och som ska stödja den studerandes fortsatta lärande och utveckling. Vallberg Roth menar att begreppen summativ och formativ bedömning inte har utvecklats i förhållande till de yngsta barnens lärande eller till den svenska förskolans målstyrningssystem. Förskolans mål är formulerade som strävansmål för utbildningen, som ska sträva efter att ge barnen förutsättningar att lära och utvecklas inom olika områden. Begreppen summativ och formativ har främst utvecklats i förhållande till mål och kunskapskrav att uppnå på individnivå, vilket alltså inte gäller för förskolan. Dessa båda bedömningsformer känns inte fullt ut gångbara i förskolan och Vallberg Roth (2012) diskuterar kring att alternativa bedömningsbegrepp kan behövas formuleras.

Historiskt sett har Sverige lyfts fram i olika rapporter som ett land som representerar ett starkt motstånd mot kunskapsbedömning i förskolan (OECD, 2006). Åsen (2016) ställer frågan om detta motstånd fortfarande är giltigt med tanke på den önskade ambitionsnivån och höjda krav på att följa varje barns utveckling och lärande som våra styrdokument

har. Skolverket anger i förarbetet till skollagen (Ds 2009:25) att förskolebarn inte ska bedömas utifrån fastställda normer och inte jämföras med någon annan än sig själv. Anledningarna till detta är enligt Skolverket att barn i åldern 1–5 år utvecklas i olika takt, att förskolan är en frivillig skolform samt att barnen i förskola vistas där olika länge om dagarna. Det är också omöjligt att bedöma säkert när ett lärande sker. Vallberg Roth (2020) menar att det förskollärare kan göra är att bedöma tecken på lärande i det som visar sig i handling och skeenden.

Johanssons (2016) forskning kring vilka bedömningspraktiker som formas ute på förskolor visar att trots att många förskollärare värjer sig mot det, sker bedömningar av barn i förskolan hela tiden. Studierna tyder på att det är barnens sociala förmågor snarare än deras konkreta kunskaper som bedöms. Alltså hur barnen är som person och deras sociala kunskaper. Johansson beskriver även den osäkerhet som råder kring att följa och dokumentera varje barns utveckling och lärande utan att bedöma något enskilt barns prestationer. Samtidigt finns strävan att försöka visa att förskolan inte är som skolan, utan något helt unikt när det gäller undervisning. I förskolans läroplan (SKOLFS 2018:50) nämns begreppet bedömning två gånger: *utbildningen ska utgå från vad som bedöms vara barnets bästa* (s.5), samt att: *utvärdering ytterst handlar om att utveckla bättre arbetsprocesser, kunna bedöma om arbetet sker i enlighet med målen* (s.18).

Davidssons (2018) diskursanalys kring förskolans systematiska kvalitetsarbete lyfter fram risken att dokumentation och bedömning riktas mer mot

barnens lärande och intressen än mot förskolepersonalen själva och den undervisning som de erbjuder. Vilka förutsättningar som ges, vilket förhållningssätt de vuxna har, tillgänglighet och andra komplexa relationer beskrivs sällan i de granskade utvärderingarna. Davidsson menar att den strävan efter att framställa en förskola som har god kvalitet i utvärderingar kan medverka till att förbättringsmöjligheterna blir osynliggjorda. Utvärderingen blir då snarare en summativ

bedömning genom den bild som målas upp av förskolan och den används kanske inte som grund för fortsatt utvecklingen av undervisningen. För att genomföra ett systematiskt kvalitetsarbete behövs enligt Davidsson (2018) kompetens i att kritiskt granska och analysera förskolans utbildning så att det bidrar till en framåtsyftande bedömning, som i sin tur leder till en utveckling av utbildningen.

SAMBEDÖMNING

I FORSKNINGSPROJEKTET *Flerstämmig undervisning i förskolan* ses bedömning som en central komponent. Begreppet *sambedömning* har genom programmet prövats men kan fortfarande anses som ett nytt begrepp inom förskolan. Det finns enligt Thornberg & Jönsson (2015) ingen tydligt etablerad vetenskaplig definition av begreppet sambedömning men begreppet är mer känt i grundskolan och då ofta kopplat till bedömning av nationella prov och betygssättning. I dessa sammanhang handlar det alltså om att sambedöma elevernas prestation och resultat i syfte att nå en likvärdig bedömning. Författarna menar vidare att sambedömning ses som en mycket viktig del för ökad likvärdighet och ett utgångsläge för vidareutveckling av undervisning.

Sambedömning (jfr Allal, 2013) avser bedömning mellan minst två aktörer och kan prövas som redskap för strävan efter rimlig likvärdighet och vetenskapligt grundat förhållningssätt i förskolors pedagogiska processer. Sambedömning är inte detsamma som utvärdering. En utvärdering kommer in i slutet av en process medan sambedömning är något som finns med i alla didaktiska faser, från början i processen till slutet (jfr Allal, 2013; Thornberg & Jönsson, 2015). Vallberg Roth (2020) ger exempel på hur sambedömning kan framträda i olika led i pedagogiska processer som i samtolkning och samplanering av undervisning i förhållande till förskolans strävansmål, i samhandling och

återkoppling i genomförandet av undervisningen, i samvärdering och uppföljning av undervisningen och av tecken på barns förändrade kunnande kopplat till genomförd undervisning.

Även Ifous slutrapport (2019) lyfter fram att sambedömning i förskolan behöver ha en annan innebörd än i skolan så att fokus i stället läggs på hur förskollärare samverkar med varandra kring frågor om bedömning. Rapporten visar att sambedömning kan ge förskollärare möjlighet till diskussion och reflektion kring frågor kopplade till undervisning och bedömning men inte utifrån elevprestationer som i skolan. Förskollärare behöver identifiera behov och intressen, hur de kan utmana vidare och vad som kan vara nästa steg i barnens lärande. Denna sambedömning kan i sin tur innebära att förskollärare blir bättre på att använda kunskapen som utgångspunkt vid fortsatt planering av undervisning. En sådan ökad bedömningskompetens i kombination med utvecklade insikter kan stödja och förbättra undervisningen. Ett annat resultat som talar för att sambedömning kan leda till en ökad likvärdighet är enligt rapporten att det skapar en samsyn mellan förskollärare kring mål och undervisning. Att förskollärare får en samsyn kring styrdokumentet beror då bland annat på att olika sätt att uppfatta dessa blir synliggjorda och föremål för diskussion vilket kan leda till en ökad gemensam förståelse (a.a).

METOD

METODDELEN BESKRIVER DEN metod som använts under datainsamling och analys. Här redogörs hur urvalprocessen har gått till, hur undersökningen har ge-

nomförts samt vilka etiska överväganden som gjorts i studien.

URVAL

MÅLSTYRDA URVAL ÄR enligt Bryman (2008) lämpligt när forskaren har som mål att välja ut deltagare på ett strategiskt sätt så att de utvalda personerna är relevanta för de forskningsfrågor som formulerats. I denna undersökning såg jag det som relevant att samtliga respondenter var aktiva i det pågående Ifous-programmet *Flerstämmig undervisning i förskolan* men ville undvika att använda mig av förskollärare från den

enhet där jag arbetar som rektor. För att få tillträde till relevanta deltagare vände jag mig till två rektorer för att informera om och få tillåtelse till studien. De frågade i sin tur sina medarbetare om intresse för att delta i studien. Samtliga förskollärare som anmälde sitt intresse för att delta i studien bjöds in till fokusgruppsamtal.

GENOMFÖRANDE

STUDIEN BYGGER PÅ fokusgruppsamtal med verksamma förskollärare som deltar i det pågående Ifous-programmet *Flerstämmig undervisning i förskolan*. I detta forskningsprojekt ses bedömning som en central komponent i professionell yrkesutövning i förskolan och respondenterna har fått pröva begreppet *sambedömning* i samband med olika undervisningsupplägg. Denna studie undersöker vilka uppfattningar som i slutet av detta program uttrycks kring bedömning runt den undervisning de bedriver i förskolan.

I fokusgrupper kan ett tema få en bredare belysning och visa hur deltagarna tillsammans tänker och uttrycker sig kring ett område. Esaiasson (2012) menar att det är de tankestrukturer eller djupt liggande värderingar som blottläggs i det gemensamma samta-

let som utgör undersökningens analysenheter.

Ett lämpligt deltagarantal i en fokusgrupp är enligt Fejes & Thornberg (2015) inte färre än fyra och inte fler än sex. Samtalen hölls i två olika grupper om fem legitimerade förskollärare i varje med författaren som moderator. Samtalen var halvstrukturerade med en frågeguide som grund (Bilaga 1) där breda problemområden som var intressanta för studien hade identifierats på förhand, men där det också fanns utrymme för deltagarna att diskutera med varandra och introducera nya frågor inom ämnet. När det gäller lokaler betonar Esaiasson (2012) att fokusgruppsamtal bör genomföras i utrymmen som skapar goda möjlighet till utbyte av tankar. De båda samtalen hölls i lokaler på deras respektive arbetsplatser. Rummen var

medvetet utvalda för att vara ostörda med runda bord för att främja en god gruppdynamik utan att jag som moderator satt i någon ”ordförandeposition”. Samtalen spelades in med hjälp av diktafon.

Det inspelade datamaterialet transkriberades och bearbetades med hjälp av tematisk analys. Hjerm, Lindgren och Nilsson (2014) beskriver tematisk analys som en process där man strävar efter att hitta de begrepp och handlingar i materialet som man finner intressanta och sedan finner kategorier som kan hjälpa till att tolka och förstå det man är intresserad av. Analys inom kvalitativ forskning definieras av Fejes och Thornberg (2015) som en process där forskaren systematiskt undersöker och arrangerar sitt datamaterial för att komma fram till ett resultat. Utmaningen i min analys har legat i att skapa mening ur den mängd

data jag samlat in. Jag har strävat efter att urskilja det betydelsefulla och identifiera mönster när det gäller vilka uppfattningar som uttryckts kring bedömningsbegreppet. Datamaterialet har systematiskt reducerats, organiserats och kategoriserats genom kodning. För att kunna utföra kodning, tematisering och summering har jag transkriberat det inspelade materialet till analyserbar text som kunde sorteras och grupperas.

Min strävan har också varit att lyfta fram eventuella likheter och skillnader från tidigare forskning. Ambitionen har varit att hela tiden fråga mig om jag både kan se något annorlunda eller om mina tolkningar kan förstärka eller ge en fördjupad förståelse till tidigare forskning. Fokus har legat på att kunna representera och kommunicera mina data på ett rättvisande sätt utifrån syftet med min studie.

ETISKA ÖVERVÄGANDE

STUDIEN HAR GENOMFÖRTS efter de forskningsetiska principer som Vetenskapsrådet (2002) anger. Principerna är formulerade efter de fyra huvudkraven: informationskravet, nyttjandekravet, samtyckeskravet samt konfidentialitetskravet. Dessa krav innebär att de som berörs av undersökningen ska informeras om syftet och genomförandet vilket har skett muntligt samt genom den skriftliga samtyckesförfrågan som delades ut för godkännande till aktuella respondenter. Alla tillfrågade gav sitt samtycke. Enligt nyttjandekra-

vet har alla berörda även fått skriftlig information i samtyckesbrevet om att det datamaterial som samlas in inte kommer att användas för något annat syfte än för denna undersökning. Deltagarna och datamaterialet har behandlats enligt konfidentialitetskravet där alla namn är uteslutna och inga uppgifter går att spåra till enskilda individer.

RESULTAT

RESULTATDELEN REDOVISAR RESULTATET i berättande form med citat och exempel hämtade från fokusgruppsamtalen tillsammans med mina tolkningar av dessa. Rubrikerna är namngivna efter de fyra mest

framträdande områdena i datamaterialet: *Laddade begrepp*, *Nytt begrepp – nya insikter*, *Barns intresse kontra forskollärares ansvar* samt *De olika teoriernas påverkan*.

LADDADE BEGREPP

BEDÖMNING I FÖRSKOLAN diskuteras i grupperna som ett värdeladdat begrepp och en fortsatt het fråga. Det finns en uttryckt känsla kring att vi som arbetar i förskolan hela tiden behöver tänka oss för när det gäller bedömning. Vi får inte bedöma enskilda barns prestationer och det bidrar till en osäkerhet om vad som är rätt och fel. Men deltagarna uttrycker också att de upplever att det börjat ske en förskjutning från en negativ syn till en mer positiv inställning, kanske beroende på att fokus på *vad* som ska bedömas har utvecklats över tid.

Jag har märkt att vi inte är så rädda för att använda det ordet (bedömning) längre. För nu har vi diskuterat det så mycket. Men det var ju lite så i början, att man inte skulle använda det ordet...att man var rädd för att göra fel...det är lite som undervisningsbegreppet som var så laddat för oss i förskolan. När man väl börjar prata om vad det innebär för oss så blir det inte så laddat sen.

Bedömning tas efter hand upp som en tillgång och nödvändighet för att kunna planera en relevant undervisning och för att kunna möta upp skollagens och läroplanens riktlinjer om att följa, stödja, stimulera och utmana varje barns utveckling och lärande. Parallellt förs en dialog kring ett nedärvt kollektivt dåligt samvete för att vi i förskolan bakåt i tiden jämförde barn efter ålder och mognad. Ett letande

och en bedömning av brister hos barnen ur ett utvecklingspsykologiskt perspektiv. Exempel på observationsscheman och bedömningsunderlag i form av pusselbitar där man checkade av vad varje barn tas som dåliga exempel på bedömning av enskilda barn.

Ja, alltså kommer ni ihåg de där pusselbitarna man fyllde i på saker som varje barn kunde... det var inte kopplat till vad verksamheten bidrog med eller nåt...

Balansen mellan att undvika att bedöma enskilda barns prestationer och samtidigt göra tidiga upptäckter för tidiga insatser ur ett specialpedagogiskt perspektiv diskuteras också som en svårighet. Frågeställningar i dokument som ska fyllas i till barnhälsovården och upprättade handlingsplaner för barn med särskilda rättigheter upplevs fortfarande vara riktade mot individuella barns förmågor eller brister.

Det blir en krock ibland...ska vi leta brister hos oss eller barnen? Och vad är normalt? Samtidigt är det ju till för att hjälpa...att barnen ska få det stöd de har rätt till...och då kan vi ju inte blunda för de behov barnen har...

Grupperna är mycket samstämmiga kring att de inte vill leta brister eller svaga sidor hos barnen utan istället uppmärksamma barns utveckling, framsteg och

bygga vidare på deras framsteg och starka sidor. En av grupperna tar upp att det även kan krocka med skolan som ska ta emot sexåringarna. Att mottagande skola önskar kartläggningar på blivande förskoleklass-

barns förmågor och att det kan vara svårt att stå emot fast det känns fel med sådan bedömning av enskilda barn.

NYTT BEGREPP – NYA INSIKTER

NÄR FRÅGAN LYFTS kring hur respondenterna tolkar begreppet sambedömning är det tydligt att begreppet inte är helt förankrat. Det finns många begrepp kopplat till bedömning och det blir till en början trevande svar i båda grupperna. De är överens om att det krävs minst två aktörer för att det ska kunna kallas sambedömning – att det är något man gör tillsammans, men det råder osäkerhet kring när, i vilka faser och vad det är som ska bedömas. Under samtals gång växer dock nya insikter fram som att sambedömning kan ligga i alla steg och att begreppet sambedömning kan hjälpa till att få bedömningsbegreppet att landa på ett bekvämare sätt. Att det kan hjälpa till att minska kopplingen till att döma enskilda barns prestationer.

Nu när vi pratar om det...så är ju sambedömning ett jättebra begrepp!!! Det tar på något sätt bort den negativa känslan...

Vi sambedömer väl egentligen i alla steg i det systematiska kvalitetsarbetet...bedöma nuläge, vart vi ska, vilken undervisning vi ska ha, bedöma vad undervisningen bidrog med, bedöma hur vi kan förbättra eller förändra undervisningen...

Sambedömning beskrivs alltså som ett verktyg som kan ge en större gemensam förståelse och en grund för fortsatt planering. Att det kan vara ett begrepp för något man gjort tidigare men inte haft ett ord för. Båda grupperna tar upp att det handlar både om att kunna uppskatta vilka behov, erfarenheter och intressen som finns hos barnen, vilken undervisning som ska planeras för att stödja stimulera och utmana varje

barn samt vilket förändrat kunnande som sker hos barnen.

Jag känner att det har att göra med det här med kommunikationen igen, att vi i arbetslaget tillsammans ska kunna göra en bedömning som liksom grundar sig i det vi har sett hos barnen.

Att man kan sitta ner allihop och det som jag ser kanske någon annan ser helt olika på- att man kan sitta ner och reflektera tillsammans. Vad såg vi? Och hur ska vi gå vidare?

När grupperna delger sina tankar framträder också vilken stor betydelse de kollegiala relationerna har i arbetslagen och hur de relationerna kan påverkas positivt genom sambedömning. En större gemensam förståelse för uppdraget beskrivs också ge en större känsla av gemenskap och samhörighet. Om arbetslaget har tydligare mål för undervisningen kan man också stötta varandra mer i olika situationer i det dagliga arbetet. Då värderar och förstår alla det arbete som sker. En av grupperna kommer även in på att sambedömning och en större gemensam förståelse kan främja likvärdigheten.

Jag tänker att sambedömning synliggör läroprocesser...och att det blir en mer likvärdig utbildning i förskolan, att vi går mot samma mål...

...sambedömer vi löpande i alla faser och inte bara utvärderar i slutet så borde det ju bli högre likvärdighet...om vi följer upp hela tiden och kollar av att vi ser varje barn och så...att alla får det de behöver...

BARNENS INTRESSE KONTRA FÖRSKOLLÄRARENS ANSVAR

RESPONDENTERNA I BÅDA grupperna betonar återkommande att det är barnens intresse som är utgångspunkterna för den undervisande förskolläraren. De uttrycker att en medveten förskollärare kännetecknas av att vara lyhörd och närvarande och medforskande för att kunna bedöma vad barnens intresse är.

Ja, alltså...vi försöker ju analysera var deras intresse ligger. Till exempel om vi går i väg till skogen, vad är det barnen har varit intresserade av, var vill de vara, vad gör de, vad pratar de om. Det är ju en reflektion man gör...eller om man då ska säga bedömning...

Under samtalets gång och när nya frågor ställs kring val av undervisning pratar flera av respondenterna om den växelverkan som bör ske mellan att fånga upp barnens intressen och samtidigt styra innehåll efter intentionerna i läroplanen. Att barnen kanske inte kan fråga efter något som de ännu inte fått erfarenheter av utan behöver få nya saker och nytt innehåll introducerade för sig. Att det är förskollärarnas ansvar att kunna bedöma ett relevant och varierat innehåll och arbetssätt. Barnen vet ju inte vad som står i läroplanen, och målen där behöver vävas ihop med barnens intressen. Att det kan finnas behov som barnen inte själva kan ge uttryck för som vi som professionella har ansvar för att se och planera undervisningen efter. Och att det barnen själva ger uttryck för kanske inte alltid är det de behöver? Grupperna diskuterar att vi kanske inte ska vara så rädda för att styra i vår profession. Att det handlar om en pedagogisk omsorg till varje barn och att barnens intresse kan vara en ingång för att främja även ett annat innehåll:

Det kan ju vara så att ett barn undviker vissa saker som känns svårt eller tråkigt...fast det egentligen är

det som barnet behöver vara med på mest...alltså få fler erfarenheter av något enligt läroplanen och då blir det ju fel om vi bara låter det vara så...Där kan ju vi bedöma som profession att vi behöver ge det barnet bättre förutsättningar...ja genom att förändra undervisningen så det känns mindre krävfullt, roligare och mer meningsfullt så barnet vill vara med. Då kan man ju försöka väva in det i något intresse som barnet har...

Ja, vi gör ju en viss bedömning hela tiden...hur vi ska gå vidare, att vi liksom...alltså grogrunden är ju deras intresse men sen så är det ju ändå vi som bedömer vad...kanske dels det vi tycker att de behöver och sen vad de...ja alltså det spretar ju...deras intresse kan ju spreta från dag till dag kanske och någonstans är det ju vi som bestämmer vilket håll vi styr åt.

Flera uttrycker också att det finns en individanpassning i själva bemötandet av varje barn, att det också är en professionell bedömning som förskollärare gör i undervisningssammanhang. Och att detta kanske inte så ofta är nedskrivet i någon planering men en slags bedömning som påverkar kvaliteten i mötet med varje barn och i både spontan och planerad undervisning:

...och det kanske är helt skilda bemötande beroende på språk, kommunikation, sociala faktorer, personligheter, det etiska, det känslomässiga...ibland får jag uppmuntra, ibland dämpa i mitt beteende...hur jag möter barnen...och det är ju...alltså grunden till att du vet det är ju en bedömning utifrån din profession...

DE OLIKA TEORIERNAS PÅVERKAN

BÅDA GRUPPERNA KOMMER in på de olika teoriernas betydelse för vilken bedömning som sker. Under arbetet med flerstämmig undervisning har alla respondenter fått läsa in sig på och utformat under-

visningsupplägg ur flera olika teoretiska perspektiv och ingångar i syfte att utveckla en flerstämmig undervisningskompetens. De teoretiska perspektiv som prövats under programmet vid tiden för denna studie

är didaktiskt perspektiv, variationsteoretiskt perspektiv, pragmatiskt perspektiv samt poststrukturell ingång. Det framkommer att det varit spännande att pröva ur de olika perspektiven men också att vissa av teorierna känns mer bekväma att arbeta med och som de själva helst väljer i "vanliga fall".

Så det har ju också varit spännande att få pröva dom här olika teorierna lite och vi känner väl att alla teorier har sina för och nackdelar naturligtvis... men att det också blir en annan form av bedömning beroende på vilken teori man utgår från....

Det kan ju kanske bli så efter "Fundif" att man går tillbaka till det arbetssätt man arbetat efter innan... som vi...vi tänker mycket Reggio och då ligger ju postingen närmare oss...

De uttrycker efter hand att bedömningen ligger främst i att granska sig själva oavsett vilken teori man utgår ifrån. Vad undervisningen har bidragit med och vilket förändrat kunnande som skett hos barnen i förhållande till det. En av grupperna diskuterar vidare att det är värdefullt att använda sig av flera teorier för att

få variation i undervisningens innehåll och metod för att kunna nå olika barn. Att det också är en viktig fas i planeringen att kunna bedöma vilken teori som kan vara lämplig i olika sammanhang och för olika barn. Och att det är barnens behov och intressen som ska ligga till grund för bedömningen av lämplig teori – inte de vuxnas tycke och smak.

...egentligen borde det ju inte ha så stor betydelse vad vi pedagoger tycker mest om...

Alla barn är ju olika och lär sig på olika sätt...då måste vi ju hitta olika sätt att möta och ha undervisning på...det är ju också en viktig bedömning faktiskt...

Ja, det är ju vi som måste se alla barns behov...alltså både deras kunskapsnivå och deras intresse, deras behov för att kunna planera en undervisning som är bra för alla. Det handlar ju om att man vill hjälpa...inte döma barnet...utan bedöma hur vi ska utforma vår undervisning efter varje barn...men ändå på grupp-nivå...då måste vi nog fortsätta ha olika teorier som utgångspunkt...

SAMMANFATTNING AV RESULTAT

BEDÖMNING UTTRYCKS AV deltagarna både som ett värdeladdat begrepp och en nödvändighet. Det finns fortfarande en osäkerhet kring vad som ska bedömas och hur det ska gå till men deltagarna uttrycker också att de ser mer positivt på bedömningsbegreppet nu för att de har diskuterat det mer de senaste åren och i samband med medverkan i *Flerstämmig undervisning i förskolan*. De beskriver att bedömning görs både medvetet och omedvetet hela tiden och att förskollärare behöver bedöma för att kunna möta alla barn och utforma en god utbildning. Sambedömning är ett nytt begrepp som ännu inte framstår som fullt förankrat hos alla respondenterna men som ändå uttrycks som ett viktigt redskap. Att det är något förskollärarna kan göra tillsammans för att få större gemensam förståelse i arbetslaget och för fortsatt planering av undervis-

ningen. De uttrycker också att det kan vara ett begrepp som kan hjälpa till att få bedömningsprocesserna att landa på ett bekvämare sätt och tydligare koppla bedömningen till att granska sig själva och den undervisning som sker. I samband med detta förs samtal kring att utgå från barns intressen i växelverkan med förskollärares ansvar att kunna bedöma och utforma en undervisning med relevant innehåll utifrån läroplanens mål och riktlinjer. Båda grupperna kommer också in på de olika teoriernas betydelse för vilken bedömning som sker och vikten av att utforma en rik undervisning ur flera perspektiv. Ovanstående områden i resultatet tas nu med till diskussionsdelen.

DISKUSSION

DENNA RESULTATDISKUSSION BEHANDLAR studiens resultat i förhållande till tidigare forskning och studiens

syfte. Efter slutsatserna avslutas avsnittet med nya frågor som studien har väckt.

BEDÖMNING FÖR LIKVÄRDIGHET

RESULTATET BEKRÄFTAR ATT bedömning i förskolan fortfarande kan vara ett laddat begrepp som vi behöver prata mer om. I samtal med fokusgrupperna uttrycks inte så mycket av det motstånd som Åsén (2016) och Vallberg Roth (2017) beskriver men det råder fortfarande en osäkerhet kring vad det är förskollärare ska bedöma. Detta tyder på att bedömningsbegreppet inte har utvecklats i samma takt som undervisningsbegreppet. Det respondenterna uttrycker kan dock tolkas som att processerna i programmet *Flerstämmig undervisning i förskolan* har ökat förståelsen för bedömning kopplat till undervisning. Bedömning uttrycks under samtalens gång som en tillgång och nödvändighet för att kunna planera en relevant undervisning utifrån styrdokument och för att möta varje barns intressen och behov.

Vallberg Roth (2012) menar att vi kan behöva formulera nya bedömningsbegrepp som är relevanta för förskolan. Begreppet *sambedömning* har under programmet prövats och resultatet indikerar att det kan vara ett sådant begrepp som saknats för att få bedömningsprocesserna att landa och få rätt fokus. I grundskolan är begreppet enligt Thornberg och Jönsson (2015) ofta kopplat till bedömning av elevers prestation och resultat men också som en central komponent för ökad likvärdighet och ett utgångsläge för vidareutveckling av undervisning. Denna undersökning stärker det Vallberg Roth (2020) menar, att sambedömning kan översättas och användas även i förskolans kontext, som ett sätt att förstärka undervisningen och hela utbildningens likvärdighets- och kvalitetsprocesser.

Förskolan ska inte bedöma enskilda barns förmågor eller resultat men förskollärarna kan sambedöma varje barns och barngruppens behov och intressen och få ett utgångsläge för vidare planering av undervisningen. Det kan bli en brygga mellan undervisning och lärande och bidra till en förändrad undervisningspraktik och ett kollegialt lärande som leder till verkliga förändringar av undervisningen utan att vara kopplad till bedömning av barns prestationer.

Sambedömning kan också vara ett av de redskap Davidsson (2018) efterfrågar för att kritiskt kunna granska och analysera förskolans undervisning i det systematiska kvalitetsarbetets olika delar. Från planering, genomförande, uppföljning och utvärdering där fokus riktas mot förskollärarna själva och den undervisning de erbjuder. Då kan det leda till ett systematiskt kvalitetsarbete som verkligen når ut till barnen och gör skillnad. På en nivå där det är undervisningen som följs upp, utvärderas och förbättras för att ge varje barn de bästa förutsättningarna för utveckling och lärande. En framåtsyftande bedömning som leder till utveckling- inte en uppmålad bild av en önskvärd förskola och något som görs för någon annan.

PROFESSIONELLT SJÄLVFÖRTROENDE

BEDÖMNING BEHÖVER ENLIGT Johansson (2016) få en mer accepterad och central roll i förskollärares yrkesutövning. En utmaning för förskollärare är hur de kan fortsätta värna om en förskolepedagogisk bedömningskompetens. Respondenterna beskriver bland annat den osäkerhet som kan uppstå i samverkan med andra aktörer och skolformer som inte är så väl förtrogna med förskolans styrdokument och hur de skiljer sig gällande mål och riktlinjer. Förskollärare behöver känna sig trygga i sitt uppdrag utan att riskera att hamna i bedömning av enskilda barns prestationer i checklistor och andra testmaterial som strider mot intentionerna i våra styrdokument. Bedömning ska inte ske på samma sätt som i skolan. Precis som undervisningsbegreppet bör bedömningen utvecklas till förskolans eget unika och värdefulla verktyg. Vallberg Roth (2018) diskuterar kring och menar att det går att använda samma bedömningsbe-

grepp i alla skolformer men denna studie visar också att förskollärare behöver få stöd i och känna sig mer trygga med vilken inriktning förskolan i så fall ska ha. Begreppet sambedömning kan vara en hjälp för att öka tryggheten med vad som ska bedömas. Respondenterna ger uttryck för att de fått ett begrepp för något de gjort tidigare men inte haft ett ord för och att det landar på ett bekvämare och begripligare sätt om det kopplas och fokuseras till undervisningsuppdraget. Min tolkning är att sambedömning kan öka det professionella självförtroendet och minska den osäkerheten som uttrycks kring bedömningsbegreppet. Flerstämmig undervisning och sambedömning kan tillsammans vara de begrepp som saknats för att hjälpa verksamma i förskolan att få ihop den unika kontext de befinner sig i och känna sig trygga och bekväma med vad det är de ska bedöma utan att vara rädda för att göra fel.

BARNIS INTRESSE KONTRA FÖRSKOLLÄRARENS ANSVAR

FÖRSKOLLÄRARNAS FRAMHÅLLER I denna studie återkommande att det är barns intresse och barns behov som är utgångspunkterna för den undervisande förskolläraren. Det finns en stor förståelse för att en undervisande förskollärare kännetecknas av att vara lyhörd och närvarande, medveten och medforskande. Förskolläraren innehar kunskap och planerar, reflekterar och lyssnar in barnen. Men det är också av stor vikt att förskollärare parallellt bygger sin undervisning på styrdokument och forskning. Professionella behöver föra in och berika sin undervisning med ett innehåll inte bara för att stödja och stimulera varje barns utveckling utan också *utmana den vidare* inom läroplanens olika delar. Det är enligt förskolans läroplan (SKOLFS 2018:50) här den önskade ambitionshöjningen för förskolan ligger.

Utbildningen ska ta tillvara barnens egna erfarenheter, behov och det de visar intresse för. Men barnen ska också kontinuerligt utmanas vidare utifrån läroplanen genom att inspireras till nya upptäckter och kunskaper. Förskolan ska bidra till kontinuitet

och progression i barnens utveckling och lärande samt förbereda för fortsatt utbildning (Lpfö 18, s.10).

Den viktiga växelverkan mellan att utgå från barns intresse och föra in en rik undervisning utifrån läroplanen bör beaktas och förstärkas. Det är förskollärarnas ansvar att medvetet skapa förutsättningar för barnen att delta, lära och utveckla förståelse för läroplanens målområden. Folkman och Svedin (2008) menar att diskurser och begrepp som *det kompetenta barnet* kan förminska förskollärarnas betydelse och ansvar. Balansen i den didaktiska triangel som Vallberg Roth (2020) synliggör kan ge förskollärare stöd i att inte enbart fokusera på barnen eller på innehållet eller det egna lärarskapet. Det är en relativt jämn fördelning mellan de tre hörnen som ska karakterisera undervisningsrelationen. Att exempelvis uteslutande följa barns intressen kan enligt Vallberg Roth bli slagsida åt det barncentrerade hörnet. Undervisningen är alltid förskollärarnas ansvar och kan inte läggas på barnen.

GRUPP OCH INDIVID

RESPONDENTERNA KOMMER OCKSÅ in på att det kan finnas behov som förskollärare behöver se och bedöma i sin profession. Behov som barnen kanske inte själva kan ge uttryck för. Förskolans uppdrag är att ge bästa möjliga förutsättningar för varje barn att lära och utvecklas. För att kunna stödja, stimulera och utmana varje barn vidare behöver förskollärare kunna bedöma dessa behov utan att vara rädda för att döma barnen. Fokuseras bedömningen till undervisningen och de förutsättningar som ska ges varje barn kan de bedömningspraktiker som Johansson (2016) och Davidsson (2018) beskriver undvikas, där barns sociala förmågor och egenskaper bedöms.

Revideringen av läroplanen (SKOLFS:2018:50) med omformulerade mål ger denna tydliga riktning till vad det som ska bedömas. Förskollärare ska skapa förutsättningar för varje barn och bedömningen ligger i hur väl de lyckas med detta. I förskolan sker undervisning på gruppnivå men behöver ha ett varierat innehåll och varierade metoder utifrån flera teorier med en pedagogisk omsorg till varje enskilt barn. Sheridan och Williams (2018) formulerar det som att förskollärare behöver interagera i skärningspunkten mellan gruppen och det individuella barnets kunnande och intresse att lära samt målen i förskolans läroplan. För att kunna utforma en sådan likvärdig undervisning behövs en didaktisk sambedömning i

alla led som Vallberg Roth (2020) ger exempel på. Hon menar att sambedömning kan framträda i alla de olika leden i pedagogiska processer, som i samtolkning och samplanering av undervisning i förhållande till förskolans strävansmål, i samhandling och återkoppling i genomförandet av undervisningen, i samvärdering och uppföljning av undervisningen, av tecken på barns förändrade kunnande kopplat till genomförd undervisning samt hur undervisningen kan förbättras så den stödjer, stimulerar och utmanar varje barn vidare.

Professionell bedömningskompetens fokuserar i denna studie på bedömning kopplat till undervisning. Dessa två delar är starkt relaterade till varandra. Förskolan arbetar på gruppnivå men med ett innehåll och med undervisningsmetoder som bygger på att skapa bästa möjliga förutsättningar för varje barn. För att kunna göra detta behöver varje arbetslag tillsammans sambedöma både barnens individuella behov och varje steg i den didaktiska processen och utifrån det utveckla och förbättra undervisningen på gruppnivå så den stödjer, stimulerar och utmanar vidare varje barns utveckling och lärande.

DIDAKTISKA VAL – DIDAKTISKT OMDÖME

BÅDA GRUPPERNA KOMMER in på de olika teoriernas betydelse för vilken undervisning och bedömning som skett under programmets gång på deras respektive förskolor. Detta är naturligt eftersom förskollärare i dessa processer har utgått och arbetat med en teori i taget när de gjort undervisningsuppläggen. Här bör det nu efter projektets slut och efter prövandet av olika undervisningsupplägg ske en ny riktning. I förskolans dagliga utbildning bör läroplanen tillsammans med varje barns behov och intresse ligga till grund för vilken undervisning förskollärarna bedömer att de ska ha. En av grupperna i denna studie diskuterade kring att det är värdefullt att använda sig av flera teo-

rier och metoder för att få variation i undervisningen för att kunna nå olika barn. Det är en viktig del i planeringsfasen att kunna bedöma vilken teori som kan vara lämplig i olika sammanhang och för olika barn. Bedömningskompetensen består då i att med en pedagogisk omsorg till varje barn och med ett didaktiskt omdöme tillsammans kunna välja relevant innehåll och arbetssätt utifrån flera teorier. Vallberg Roth (2020) betonar att förskollärare behöver se teorierna som olika verktyg som kan främja undervisningen på olika sätt och ge barnen bättre förutsättningar till lärande.

Undervisning och sambedömning som vilar på en eller otydlig vetenskaplig grund kan jämföras med att enbart ha ett redskap eller en diffus strategi för att skapa mening och lösa olika problem i skiftande undervisnings- och bedömningsituationer (Vallberg Roth 2020, s. 385).

Resultatet i denna studie ger indikationer på att det kan finnas en risk att förskollärare väljer det perspektiv som passar eller tilltalar dem själva bäst och kanske går tillbaka till hur de arbetade tidigare. Eller kanske hamnar i ett nytt dike som känns bekvämt. Detta är något som jag som pedagogisk ledare bör vara vaktsam på efter programmets slut. Viktigt är också att

inte haka på trender eller välja teorier som tilltalar och passar oss vuxna utan se ur olika perspektiv för att möta unika barn och barngrupper och olika undervisningssituationer. Förskollärare behöver enligt Vallberg Roth (2020) öppna upp för flera teoretiska riktningar för att få flera redskap som i sin tur kan ge en mer sammansatt, finstämd och anpassad undervisning. Den professionella bedömningskompetensen ligger då i att förskollärare gör en gemensam tolkning och uppskattning för att göra medvetna val av metod och innehåll för fortsatt undervisning. Mycket av denna didaktiska bedömning menar Vallberg Roth kan relateras till didaktiska vad- och varför-frågor och till olika innehåll och mål i läroplanen.

SLUTORD

DETTA ÄR EN liten undersökning men min önskan är ändå att den kan bidra till ett ökat professionellt självförtroende, inte bara när det gäller bedömningskompetens utan också till förskollärares hela undervisningsuppdrag. Göra det komplexa lite mer begripligt och hanterbart när det gäller att granska sig själv och sin undervisning. En ökad förståelse som kan göra skillnad inte bara i tanken utan också förändra och utveckla praktiken.

Professionell bedömningskompetens fokuserar i denna studie på bedömning kopplat till undervisning. Dessa två delar är starkt relaterade till varandra. Resultatet tyder dock på att bedömningsbegreppet inte har utvecklats i samma takt och inte parallellt med undervisningsbegreppet. En utmaning för förskollärare är hur de kan fortsätta värna om en förskolepedagogisk bedömningskompetens. Det finns fortfarande en osäkerhet kring hur detta ska gå till. Begreppet *sambedömning* har under programmet *Flerstämmig undervisning i förskolan* prövats och resultatet i denna studie indikerar att det kan vara ett sådant begrepp som saknats för att få bedömningsprocesserna att landa och få relevant fokus. De uppfattningar som deltagarna uttrycker stärker att sambedömning kan översättas och användas även i förskolans kontext och få fortsatt stor betydelse för förskollärares professionella bedömningskompetens. En viktig nyckel är inte bara vad som ska bedömas utan också *vad bedömningen ska användas till*. Vad leder

bedömningen till? Det är först när bedömningen blir ett verktyg för förbättrad undervisning som den kan öka kvaliteten och likvärdigheten och göra skillnad för varje barn. Då kan det också kallas för ett meningsfullt systematiskt kvalitetsarbete.

Studien visar att det kan finnas en risk i att förskollärare efter programmets slut går tillbaka till att välja innehåll, teorier och metoder utifrån det som tilltalar dem själva mest. Förskollärare behöver enligt Vallberg Roth (2020) öppna upp för flera teoretiska riktningar för att få flera redskap. Den professionella bedömningskompetensen ligger då i att förskollärare gör en gemensam tolkning och uppskattning för att göra medvetna val av metod och innehåll för fortsatt undervisning. Den viktiga växelverkan mellan att utgå från barns intresse och föra in en rik undervisning och utmana vidare utifrån läroplanen bör också beaktas. Det är förskollärarnas ansvar att medvetet skapa förutsättningar för barnen att delta, få erfarenheter, lära och utveckla förståelse för läroplanens målområden. Då finns det stora möjligheter att utforma en mer sammansatt, finstämd och anpassad undervisning som i sin tur ger bästa möjliga förutsättningar för varje barn. För att fortsätta arbetet med att utveckla professionen behöver dessa påbörjade processer få tid att förankras och fördjupas för att få fäste och leva vidare efter programmets slut. Det övergripande ansvaret för att ge förutsättningar för detta ligger hos mig som rektor.

NYA FRÅGOR SOM STUDIEN VÄCKT

DENNA STUDIE VISAR att sambedömningen kan utgöra redskap för kollegialt lärande och utveckling av undervisningen men kom inte djupare in på vilka underlag och dokumentationer som används i detta syfte. När det gäller frågor kring dokumentation och bedömning i förhållande till varje barns kunskapsut-

veckling och lärande menar Vallberg Roth (2015) att tidigare studier indikerar behov av flerstämmig bedömningskompetens. Det skulle vara av intresse att studera och utveckla vidare vilka underlag sambedömning utgår ifrån och skulle kunna utgå ifrån för att ge stöd i det fortsatta utvecklingsarbetet.

REFERENSLISTA

- ★ Allal, L. (2013). Teachers' professional judgement in assessment: A cognitive act and a socially situated practice. *Assessment in Education: Principles, Policy & Practice*, 20 (1), 20 -34.
- ★ Bryman, A. (2012). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber.
- ★ Davidsson, M. (2018). *Värdeladdade utvärderingar – en diskursanalys av förskolors systematiska kvalitetsarbete*. Lnu Licentiate No 14, 2018. Växjö: Linnéuniversitetet.
- ★ Esaiasson., P, Gilljam, M., Oscarsson, H., & Wägnerud, L. (2012). *Metodpraktikan- Konsten att studera samhälle, Individ och Marknad*. Stockholm: Norstedts Juridik.
- ★ Fejes, A & Thornberg, R. (2015). *Handbok i kvalitativ analys*. Stockholm: Liber.
- ★ Folkman, M. & Svedin, E. (2003). *Barn som inte leker*. Stockholm: Liber.
- ★ *Förarbete till Skollagen* (Ds 2009:25). Stockholm: Skolverket.
- ★ Hjerm, M., Lindgren, S. & Nilsson, M. (2014). *Introduktion till samhällsvetenskaplig analys*. Malmö: Gleerups.
- ★ Holmberg, Y., Vallberg Roth, A., Palla, L, Stensson, C., Tallberg Broman, I. (2018). *Undervisning och sambedömning i förskola. Delrapport 1*, Malmö: Malmö universitet.
- ★ Ifous rapportserie 2019:1. *Att ha flera strängar på sin lyra*. Stockholm: Ifous.
- ★ Johansson, E. M. (2016). *Det motsägelsefulla bedömningsuppdraget. En etnografisk studie om bedömning i förskolekontext*. Doktorsavhandling. Gothenburg studies in educational sciences 391. Göteborg: Göteborgs universitet.
- ★ OECD (2006). *Starting strong II. Early Childhood Education and Care*. Paris: OECD.
- ★ Sheridan, S. & Williams, P. (2018). Red. *Undervisning i förskolan: En kunskapsöversikt* (s. 10). Stockholm: Skolverket.
- ★ SKOLFS 2018:50. *Förordning om läroplan för förskolan* (2018). Stockholm: Skolverket.
- ★ Skolverket (2010). *Stödja och styra – om bedömning av yngre barn*. Stockholm: Skolverket.
- ★ Thornberg, P & A, Jönsson (2015). *Sambedömning för ökad likvärdighet*. EDUCARE 2015:2196.
- ★ Vallberg Roth, A-C. (2012). Different forms of assessment and documentation in Swedish preschools. *Nordic Early Childhood Education Research*, 5(23), 1–18.

- ★ Vallberg Roth, A-C. (2017). I Rubeinstein Reich, L, Tallberg Broman, I, Vallberg Roth, A. (2017). *Professionell yrkesutövning i förskola. kontinuitet och förändring*. Lund: Studentlitteratur AB.
- ★ Vallberg Roth, A-C. (2018). Ifous rapportserie 2018:2. Referensmaterial för deltagare i FoU-programmet. *Flerstämmig undervisning i förskolan. Flerstämmig didaktisk modellering?* Stockholm: Ifous.
- ★ Vallberg Roth, A-C, Holmberg, Y, Löf, C & Stensson, C. (2020). *Didaktik – flerstämmig undervisning i förskolan*. Lund: Studentlitteratur AB.
- ★ Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk – samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.
- ★ Åsén, G. (2016). *Utvärdering & pedagogisk bedömning i förskolan*. Stockholm: Liber AB.

APPENDIX

BILAGA 1: UNDERLAG FOKUSGRUPPSAMTAL

Vad är er första tanke när jag säger/när ni hör begreppet bedömning i förskolan?

1. Vilka relationer ser ni mellan profession, dokumentation och bedömning?
2. Vilka former av bedömning gör ni idag?
3. Vilka former av bedömning gör ni kopplat till undervisning?
4. Vad bygger era val av innehåll och arbetssätt i undervisningen på?
5. På vilka sätt följer ni upp och utvärderar er undervisning?
6. På vilka sätt följer ni upp hur ni stödjer, stimulerar och utmanar varje barns utveckling och lärande?
7. På vilka sätt utformar och anpassar ni undervisningen efter varje barn?
8. Hur tolkar ni begreppet ”sambedömning”?

2020-02-24

Till aktuella förskollärare

Jag heter Maria Lindström Fogelberg och arbetar som rektor på I samband med vår medverkan i "Flerstämmig undervisning" skriver jag en utvecklingsartikel. Min undersökning kommer att fokusera på professionell bedömning i förskolan.

Det jag främst är intresserad av är att undersöka vilka uppfattningar och vilken förståelse som råder kring begreppet bedömning och sambedömning i förskolan i dag. Kan vi få en rikare kunskap kring detta område kan det i sin tur bidra till en ökad förståelse för hur vi kan gå vidare och utveckla vår bedömningskompetens även efter att projektet FundiF är slut.

Jag ser med spänning fram emot att få träffa er den.....på Gängse regler för sekretess och anonymitet i forskningssammanhang kommer att tillämpas enligt vetenskapsrådets forskningsetiska principer. Allt material kommer att avidentifieras och era namn och förskolans namn kommer inte att framgå i artikeln. Det inspelade datamaterialet kommer inte att användas för något annat syfte än för denna undersökning.

Maria Lindström Fogelberg

Tel: _____ Mail: _____

Jag samtyckerJag samtycker inte

till att delta i fokusgruppsamtal 2020-00-00

Datum: _____

Namnteckning: _____

Namnförtydligande: _____

SKOLPORTEN